PIRKANMAAN ALUEELLINEN KULTTUURIHYVINVOINTI-SUUNNITELMA

KULTTUURIHYVINVOINTI-SUUNNITELMA

- Pirkanmaan alueellinen kulttuurihyvinvointisuunnitelma on strateginen alueellinen asiakirja, joka sijoittuu alueelliseen terveyden edistämisen kokonaisuuteen.

- Se tukee Pirkanmaan alueellisen hyvinvointikertomus 2017–2020:n toimeenpanoa, kuten aiemmat Pirkanmaan alueellinen ravitsemussuunnitelma (2011) ja Pirkanmaan alueellinen terveysliikuntasuunnitelma (2014).

- Suunnitelman laatimista ja toimeenpanoa tukevat ja koordinoivat Pirkanmaan sairaanhoitopiiri ja Taiteen edistämiskeskus. Kunnissa kulttuurihyvinvoinnin edistämisen toimeenpanon ja seurannan tulisi nivoutua osaksi hyvinvointikertomustyötä.

KULTTUURIHYVINVOINTI

- Kulttuurihyvinvoinnilla tarkoitetaan kulttuurin ja taiteen mahdollisuuksia edistää terveyttä ja hyvinvointia.

- Taide ja kulttuuri luovat jo itsessään hyvinvointia ja mielekästä elämää. Toisaalta niitä voidaan käyttää myös tavoitteellisesti edistämään hyvinvointia.

- Kulttuurihyvinvoinnin toteuttamisessa korostuu taide- ja kulttuuritoimijoiden ammattimainen ja pitkäjänteinen yhteistyö muiden toimialojen kanssa.

KULTTUURIHYVINVOINTI-SUUNNITELMAN TAVOITE

- Suunnitelman tavoite on mahdollistaa kulttuuristen oikeuksien toteutuminen kaikille pirkanmaalaisille ja siten kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja.

- Suunnitelma on tarkoitettu käytännön työkaluksi sekä päätöksenteossa että käytännön tasolla. Monimuotoiset kulttuurihyvinvointipalvelut tukevat kaikkien väestöryhmien yhdenvertaista toimijuutta ja osallisuutta.

VISIO

JOKAISELLA ON OIKEUS TAITEESEEN JA KULTTUURIIN

Jokaisella ihmisellä asuinpaikasta ja elämäntilanteesta riippumatta on oikeus taiteeseen ja kulttuuriin osana hyvää elämää. Tämä tarkoittaa taiteesta ja kulttuurista nauttimista kokijana, mutta myös mahdollisuutta ilmaista itseään ja tehdä taidetta itse

Julkisissa tiloissa ja laitoksissa on enemmän taidetta nähtävissä ja koettavissa

Myös muut kuin taiteen ammattilaiset uskaltavat ja saavat käyttää omaa luovuuttaan kulttuurisisältöjen luomiseen

TAIDE- JA KULTTUURIPALVELUT OTTAVAT KAIKENLAISET IHMISET HUOMIOON

Taide- ja kulttuuripalvelut ovat entistä saavutettavampia niin fyysisesti, henkisesti kuin taloudellisestikin

Taidekenttä ja taidelaitokset suuntaavat lisää toimintaa erityistä tukea osallistumiseensa tarvitseville ihmisille

Taidetta ja kulttuuria käytetään keinona mahdollistaa ihmisten tasa-arvoinen ja inhimillinen kohtaaminen

ON OPITTU TEKEMÄÄN YHTEISTYÖTÄ

Eri toimialat tekevät tiivistä yhteistyötä kulttuurihyvinvoinnin toteuttamiseksi. Julkinen, yksityinen ja kolmas sektori ovat oppineet toteuttamaan asioita yhdessä

Taide ja kulttuuri ovat mukana yhteiskunnan kehittämisessä, kuten kansalaisyhteiskuntaan osallistumisen, elinympäristöjen ja työelämän kehittämisessä

Kulttuurihyvinvoinnin keskus koordinoi ja luo mahdollisuuksia laadukkaan toiminnan kasvulle ja leviämiselle maakunnan tasolla

KULTTUURIHYVINVOINTI ON LÖYTÄNYT PAIKAN YHTEISKUNNAN RAKENTEISSA

Kulttuurihyvinvointi on mukana maakunnan ja kuntien talous- ja toimintasuunnitelmissa. Tämä mahdollistaa pitkäjänteisen ja laadukkaan toiminnan

On ymmärretty, että on kustannustehokasta ehkäistä terveydellisten ja sosiaalisten ongelmien syntyä taiteen ja kulttuurin keinoin

Taiteen tekemiseen on käytettävissä entistä enemmän aikaa ja resursseja

KULTTUURIHYVINVOINTISUOSITUS

Jokaisella ihmisellä toimintakyvystä, varallisuudesta, asuinpaikasta ja terveystilanteesta riippumatta pitäisi olla kulttuurinen perusoikeus taiteeseen ja kulttuuriin vähintään prosenttiin ajastaan =

100 minuuttia / viikko

TOIMENPITEET – Lasten, lapsiperheiden ja nuorten (0 – 15 v) kulttuurihyvinvointi

TAVOITE: Lapsiperheille ja lapsille ja nuorille tarjotaan edullisia tai maksuttomia kulttuuriin osallistumisen ja harrastamisen mahdollisuuksia

- Varmistetaan taide- ja kulttuuritoimijoiden resurssit toteuttaa ja kehittää lapsiperheille ja nuorille suunnattuja palveluja ja kulttuuritapahtumia
- Mahdollistetaan jokaiselle lapselle ja nuorelle vähintään yksi mieluisa harrastus luomalla Lasten ja nuorten harrastuspassi
- Kootaan harrastusmahdollisuudet nettiportaaliksi ja linkitetään se oppilas- ja opiskelijahallinto-ohjelmiin
- Järjestetään mahdollisuuksia eri sukupolvien yhteiseen kulttuuritoimintaan

TOIMENPITEET – Lasten, lapsiperheiden ja nuorten (0 – 15 v) kulttuurihyvinvointi

TAVOITE: Lisätään lasten ja nuorten osallisuutta taide- ja kulttuuritoimijoina

- Pyydetään lapset ja nuoret mukaan heitä koskevan toiminnan ja siitä viestimisen suunnitteluun
- Tuodaan arvostaen esiin lasten ja nuorten tekemää taidetta

TOIMENPITEET – Lasten, lapsiperheiden ja nuorten (0 – 15 v) kulttuurihyvinvointi

TAVOITE: Lisätään taide- ja kulttuuritoimintaa varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja iltapäiväkerhotoiminnassa

- Kehitetään varhaiskasvatuksen ja peruskoulun kulttuurikasvatussuunnitelmaa ja vahvistetaan niiden toimeenpanon edellytyksiä
- Lisätään taiteen ja kulttuurin tarjontaa osana koulujen iltapäivätoimintaa
- Lisätään oppilaiden toivomia taide- ja kulttuurisisältöisiä tunteja

TOIMENPITEET – Lasten, lapsiperheiden ja nuorten (0 – 15 v) kulttuurihyvinvointi

TAVOITE: Lisätään taiteen ja kulttuurin käyttöä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastyössä

- Viedään taide- ja kulttuuripalveluita niiden lasten, nuorten ja lapsiperheiden luo, jotka **eivät erilaisista syistä johtuen voi käyttää** tarjolla olevia avoimia kulttuuripalveluita
- Kehitetään **asiakas- ja tarvelähtöisiä matalan kynnyksen** kulttuurihyvinvointipalveluja yhteistyössä sote-sektorin kanssa
- Lisätään sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön **tietoutta** lapsiperheille suunnatuista taide- ja kulttuuripalveluista
- Laajennetaan neuvoloiden ja kulttuuritoimien yhteistyötä **kulttuurilähetteiden** antamisessa erityistä tukea tarvitseville perheille
- Otetaan taidetoiminta välineeksi lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn

HYVIÄ ESIMERKKEJÄ

Taiteilija päiväkodissa

Lempäälän kunnan Kulttuurirappuset -kulttuurikasvatusohjelmassa on kehitetty Kulttuurikeskus PiiPoon ja päiväkotien yhteistyömallia, jossa keskiössä on lapsilähtöisyys ja taiteeseen uppoutuminen. Mallissa taiteilija työskentelee jokaisen päiväkodin ryhmän kanssa viikon ajan ja tuottaa ryhmien kanssa yhteisen taideprojektin. Yhdessä asetetut tavoitteet ja tutustuminen ryhmien lapsiin, aikuisiin ja kiinnostuksen kohteisiin ohjaavat taitelijan työskentelyä. *Toimintaa on rahoittanut Lempäälän kunta. Toimintamalli on kehitetty hankerahoituksella 2012–2015 ja sen jälkeen toiminta on jatkunut kuntarahoitteisesti vuodesta 2016.*

HYVIÄ ESIMERKKEJÄ

Taide sairaalakoulussa

Tampereen kaupungin kulttuurikasvatusyksikkö TAITEn yhteistyössä Koivikkopuiston koulun kanssa lastentautien osastojen potilaat tutustuvat taideteoksiin ja tekevät itse oman kuvataidetyön. Ohjaajina toimivat TAITEn museolehtorit. Sairaalakoulussa kyse on vieriopetuksesta ja ohjauksessa edetään erityisen tarkasti osallistujan ehdoilla. Yhteistyö on alkanut vuonna 2009. *Toimintaa rahoittaa Tampereen kaupunki osana TAITEn Taidekaari-kulttuurikasvatusohjelmaa.*

Kuva: Mari Jalkanen

HYVIÄ ESIMERKKEJÄ

Kuva: Teemu Keskinen

Neuvoloiden kulttuurilähete

Tampereen kaupungin neuvoloiden kulttuurilähete on taidelähtöinen työväline sosiaali- ja terveyspalveluiden henkilökunnan käyttöön. Lähetteellä neuvoloiden terveydenhoitajat voivat ohjata tukea tarvitsevia asiakasperheitään kulttuurikursseille, esim. Isä–vauvasirkukseen maksutta. Tavoitteena on vahvistaa kulttuurin asemaa hyvinvointipalveluiden tuottajana ja lisätä kulttuuritarjontaa lähiöissä. Kulttuurilähetteen kehittämisestä vastaa Tampereen kaupungin kulttuuripalveluiden sekä kulttuurikasvatusyksikkö TAITEn työntekijöistä ja ohjaajista sekä neuvolapalveluiden osastonhoitajista koostuva työryhmä. *Kulttuurilähete otettiin Tampereella käyttöön vuonna 2015. Kulttuurikurssit rahoitetaan opetus- ja kulttuuriministeriön avustuksella lastenkulttuurikeskuksille.*

HYVIÄ ESIMERKKEJÄ

Osallisuus toiminnassa ja sen suunnittelussa

NEO – OmaPolku on vuodesta 2003 lähtien järjestänyt elämänhallintaa ja osallisuutta tukevaa toimintaa kehitysvammaisille ja erityistä tukea tarvitseville nuorille ja heidän läheisilleen. Yhtenä työmuotona on taide- ja kulttuuripajatoiminta. Nuoret ovat mukana sisällön suunnittelussa. Tavoitteena on saada jokaisen voimavarat, ääni ja näkemys esille sekä vahvistaa nuorten keskinäistä yhteistyötä. Pajojen ohjaajina toimivat taide- ja kulttuurialojen ammattilaiset. *NEO – OmaPolku on Setlementti Tampere ry:n pysyvä työmuoto. Toiminta rahoitetaan Tampereen kaupungin kumppanuusavustuksella ja muilla avustuksilla ja apurahoilla.*

Kuva: Ritvamarja Rantala

HYVIÄ ESIMERKKEJÄ

Taiteen perusopetus antaa väylän itseilmaisulle ja vahvistaa lasten ja nuorten sosiaalisia taitoja

Taiteen perusopetus on kouluajan ulkopuolella järjestettävää eri taiteenalojen opetusta lapsille, nuorille ja aikuisille. Taiteen perusopetuksen oppilaitokset tekevät perustoimintansa ohessa yhteistyötä muun muassa päiväkotien, koulujen ja tapahtumien kanssa. Esimerkiksi taiteen perusopetusta tarjoavissa Taito-käsityökouluissa järjestetään opetusta kaikille käsityöstä kiinnostuneille. Opettajina toimivat alan ammattilaiset. Tärkeintä on tekemisen ilo ja oivallus. *Toiminta rahoitetaan lukukausimaksuilla ja valtion ja kuntien tuella.*

Kuva: Marja-Leena Seilo

HYVIÄ ESIMERKKEJÄ

Kuva: Nokian kaupunki

Kulttuurikasvatussuunnitelmat tutustuttavat koululaiset paikalliseen kulttuuriin

Kulttuurikasvatussuunnitelma on kunnan tai alueen suunnitelma siitä, miten kulttuuri-, taide- ja kulttuuriperintökasvatusta toteutetaan kunnassa tai alueella osana varhaiskasvatusta ja perusopetusta. Suunnitelma takaa sitä noudattavan kunnan tai alueen lapsille ja nuorille tasavertaisen mahdollisuuden tutustua monipuolisesti paikalliseen kulttuuriin. Pirkanmaalla kulttuurikasvatussuunnitelma on käytössä kahdeksassa kunnassa. Suunnitelman laajuus vaihtelee kunnittain. *Toiminta rahoitetaan kulttuuritoimijoiden ja koulujen/varhaiskasvatuksen yhteistyönä.*

MISTÄ LÖYTYY

https://www.tampere.fi/tiedostot/p/gS5Dfh9gp/pirkanmaan_kulttuurihyvinvointisuunnitelma.pdf

Eli googleta: Pirkanmaa kulttuurihyvinvointisuunnitelma